

DOMOVINA

Štev. 42.

V Ljubljani, 12. decembra 1919.

Leto II.

Našim naročnikom in bralcem!

Zadnja številka »Domovine« je izišla dne 10. vinotoka, a 12. vinotoka je izbruhnil po celi Sloveniji tiskarski štrajk. Delo so ustavili ne le črkostavci, temuč tudi tiskarniško pomožno osebje. Vsled tega so prenehali izhajati vsi slovenski časopisi. Le par manjših tiskaren z neorganiziranim osebjem je izvrševalo najnujnejše posle. Lastniki »Domovine« so si na vse načine prizadevali, da bi dobili

kje tiskarno za tiskanje lista, toda vse zaman. Uredništvo se bo potrudilo, da zamujeno nadomesti s prilogami, v kolikor bo tiskarnam mogoče. Danes prinašamo le kratek pregled o vsem važnem, kar se je v tem času dogodilo doma in na tujem. — Naročniki, ki imajo plačano naročnino do konca leta, bodo dobivali do novega leta »Domovino« po stari neizpremenjeni ceni.

Popolen poraz dr. Koroščeve politike.

Dr. Korošec v zvezi s Protičem in uničevalcem krona Ninčičem. — S. L. S. brez moči in vpliva v Beogradu. — S. L. S. izgubila mesto v ljubljanski vladi. — Predsednik dr. Brejc odstavljen.

V zadnjih dveh mesecih, odkar ni moglo izhajati vsled tiskarskega štrajka časopisje, se je v političnem življenju naše nove države prav mnogo izpremenilo. Še vsem so v spominu dolgi meseci letošnjega poletja, v katerem času se je v Beogradu kakor morska kača vlekla vsled nedelavnosti narodnega predstavništva vladna kriza. Takrat se je bil boj med starim in novim svetom, boj naprednega svetovnega naziranja, zlasti v gospodarskem in socialnem oziru proti nazadnjaštvu, ki je spravljalo dalj kakor prvega pol leta obstoja države našo sedanost in bodočnost v nevarnost. Vsi smo bili takrat enih misli, da je treba pognati Narodno predstavništvo — ker ni sposobno, da bi delalo in varovalo ugled našega palamenta — domov, vlado pa prepustiti energični roki, ki bo sposobna vpostaviti v državni red ter izvesti reforme, ki so ljudstvu v današnjih časih neobhodno potrebne. Na vse zadnje je zmagal napredek. Vlado je prevzela demokratsko - socialistična vlada. Narodno predstavništvo se razpusti in razpišejo volitve. Nazadnjaštvo je potisnjeno v opozicijo. Glavni vodja opozicije je bivši ministrski predsednik Protič, mož strahovit zastarelih nazorov ter človek, ki njima prav nobenega zmisla zato, da bi se država po toliko letni svetovni vojni času primerno gradila. Protič pripada k takozvani radikalni stranki, ki pozna le svoje strankarske koristi, pri čemer ji je vseeno, če vrag vzame državo in ljudstvo. Poleg Protiča je drugi glavni kolovodja opozicije dr. Korošec, načelnik Slovenske ljudske stranke. Ta je dolgo časa ugibal, na katero stran bi v Beogradu stopil. Nekaj mesecev je delal v Predstavništvu politiko nadstrankarstva ter skušal biti jezicek na politični tehtnici. Kmalu pa se je bilo treba odločiti za levo ali desno. Dr. Korošec se je postavil na stran Protiča, ker je računal, da bo on zmagal in da bo na ta način prišla Slovenska ljudska stranka do popolne vladne moči. Tudi Korošec je imel pred očmi samo korist svoje stranke; kajti, če bi imel korist države in ljudstva, bi se nikdar ne mogel združiti s Protičem in njegovo stranko, ker je dokazana stvar, da bi

bila največja nesreča za državo, če bi ta stranka tudi v Jugoslaviji zavladovala. Tukaj ne moremo navajati vsega, kar je zagrešila radikalna stranka. Omenjamo le to, kar je počel od ustanovitve naše države naprej poleg Protiča najvplivnejša oseba v radikalni stranki bivši finančni ministar Momčilo Ninčič. Ako danes še nimamo Jugoslavanov svojega denarja, je tega kriv Ninčič. Ako naša jugoslovanska krona danes nič ni vredna, je tega kriv Ninčič in njegova stranka. Pred dobrim tednom je imel Ninčič v Beogradu predavanje, na katerem se je hvalil, da je hotel popolnoma uničiti krono. Ako danes farovška stranka po shodih in v »Domoljubu« vpije, da je treba krono zamenjati z dinarjem brez vsakega odtegljaja, ni to družega kakor hnavščina in varanje ljudstva, ker se dr. Korošec politično objema z Ninčičem, ki bi najrajši zahteval za 1 dinar K 10, ali pa še več. Pred nekaj tedni je tudi Protič na shodu v Sarajevu zatrjeval, da krona ni več vredna kakor 5 vinarjev. Ako bi pristajali SLS, imeli v glavi kaj soli, bi morali svoje voditelje nagnati s korobačem, ker so se zvezali z ljudmi, ki bi najrajše naše ljudstvo gospodarsko popolnoma uničili. Tudi v drugih gospodarskih vprašanjih nastopajo radikalni zavezniki SLS. proti našim koristim.

Dr. Korošec se je pa v Beogradu sploh vračunal. Zvezal se je s hudčičem, pa še ta ni zmagal. Nekdanji ministrski podpredsednik dr. Korošec še minister ni mogel več postati. Velikanska moč, ki jo je imel prve mesec letošnjega leta v Beogradu, je izginila kakor kafa. Nekdanji mogočnejši dr. Korošec je ostal le še navaden agitator farovške stranke, ki ima le še toliko vpliva kolikor lahko miga s svojim blagoslovljenim jezikom. Hud udarec je bil to za dr. Korošca in njegovo stranko. Od nekdanj so bili vajeni sedeti pri polni mizi ter zajemati iz polnih loncev. Čez noč pa je bil potisnjen v opozicijo, ki družega ne more, kakor da se jezi, da razsaja in vse v nič devlje.

Najhujša posledica, ki je zadela SLS. s tem, da je padel dr. Korošec v opozicijo pa

je bila še ta, da je moral tudi dr. Brejc pobratiti pri deželni vladi v Ljubljani šila in kopita ter vzeti s seboj tudi poverjenika Goljo in Vrstovška. Korošec je mislil, da bo demokratska vlada v Beogradu res tako neprevijdna, da bo mirno gledala njegovo opozicijo in polena, ki jih je metala njej pod noge kot opozicionalec. Prepričan je bil, da bo njegova stranka v Sloveniji še naprej vladala in vjhtela nad ljudstvom bič. Tako bi opozicijo delal vsakdo! Jasno pa je, da stranka, ki dela v Beogradu proti vladi in proti državi ne more delati v Ljubljani za vlado in za državo. Da je SLS. padla tudi iz ljubljanske vlade je to samo pravično plačilo za greh, ki ga je napravil v Beogradu dr. Korošec.

S tem, da je SLS. padla iz vlade v Beogradu in iz vlade v Ljubljani, se je začela za naš narod čisto nova doba. Mi smo že zdavnaj pisali, da bo vojna tudi pri nas vse preobrnila. Naravnost nenaravno bi bilo, da bi tudi po vojni imeli pri nas v javnosti prvo in odločilno besedo tisti ljudje in pristaji tiste stranke, ki je skozi desetletja naš narod strahovala, na vse mogoče načine poneumljevala in izkoriščala. Priti je moral in prišel je čas, ko lahko rečemo, da je ljudstvo svobodno. Nič več njima farovška stranka v rokah žandarmerije, s katero je pritiskala na kmete, nič več njim farovška stranka gospodar čez občine in čez okrajna glavarstva, ki so pred vojno delala le to, kar so hoteli farovžji, ne oziraje se na to, ali je bilo to delo pošteno in pametno. Vsa zaslonba — mogočna in strašna — ki jo je imela SLS. v ljubljanski vladi, v deželnem odboru in v ministrstvih, se je čez noč zrušila in danes imajo pristaji SLS. le toliko pravice kakor vsak drug državljan.

Navzlic temu pa še ni dosežena popolna svoboda. Še izkorišča duhovščina vero v politične namene. V cerkvah, ki bi imele biti hram božji in v katerih bi se imela razlegati le božja beseda o ljubezni do bližnjega, se danes zopet prirejajo po prižnicah politični shodi, v spovednicah pa politične agitacije. Duhovščina, ki je izgubila po krvvdi dr. Korošca ves politični vpliv in ugled, skuša politično moč nadomestiti z nasiljem in agitacijo po cerkvah. Nevarna igra je to in zdj se nam, da se namestniki Kristusovi igrajo z ognjem. Cerkev naj ostane hram božji, zunaj cerkve pa naj se vera tudi ne meša v politiko. Ako hoče duhovščina dopasti Bogu in koristiti cerkvj, naj se v politiko spušča izven cerkve le na dostojen način ter bojuje naj se le s poštenimi sredstvi kakor to delajo posvetni politiki. Ljudstvo je danes zrelo dovolj, da bo znalo ločiti cerkev od farovža, ono je pa tudi zrelo zadosti, da ne bo več prenašalo vlačnja vere v politiko in znalo se bo otresti tudi farovškega pritiska.

Politična moč duhovščine je zlomljena. Smrtno nevarno ranjen se valja klerikalizem po tleh. Može in žene na delo, da osvobodimo črnega jarma slehernega od nas. Svobodni smo, svobodni hočemo biti vsi. Nič nas ni več strah pred farovško gospodo!

★

Vzroki koroških neuspehov v letošnji zimi 1918/19. *)

(Konec).

Vsi smo sprevidelj, da smo prišli do mrtve točke in spoznali smo, da jo je komisar korenito zavozil. Marsikateri si je želel, naj bi bilo odposlanstvo mons. Podgorc - dr. Angerer, ki je šlo v novembru v Ljubljano, doseglo primeren sporazum in provizoričen dogovor, kajti sovražnostj so se vedno bolj razvijale, iz Ljubljane pa ni bilo nobene pomoči. Nasprotno! Mons. Podgorcu so kot »nemškutarju« zamerili, da se je peljal z Angererjem v Ljubljano, dasi danes vsi vemo, da bi bili Nemci Družbo sv. Moharja že davno zasegli in uničili, ako bi ne bil odbor tako previdno ravnal. (To se je pokazalo posebno meseca maja 1919, ko so Družbo zapečatili in ravnatelja zaslíševali, dokler jo niso rešili ukorakajoči Jugoslovani začetkom junija in se je konci julija z njim vred v Prevalje umaknila.) Samo o preudicijah govoriti, kakor je delal Smodej, pobegniti in iz — za plota članke pisati, ni celovškým Slovencem nič pomagalo, podeželske je pa preganjala vojaščina.

Veliko so nam celovškým Slovencem škodovali nastopi v Ljubljani pred deželnim dvorcem meseca novembra. Ondi sta Müller in Smodej pozivala na pohod na Koroško, pa kako: Ako nihče ne gre, je rekel Smodej, opašem si sam svoj meč in pohitim bratom na pomoč. Ko so Celovčani to čitali, so se glasno smejali, kajti uprav Smodej jo je prvi iz Celovca popihal in je s svojim hujskanjem več škodoval kakor je deset drugih koristilo. Kot »Mirov« urednik je bilo tudi uredništvo brez njega in brigala sta se za list nekaj časa dr. Pirnat, pozneje dr. Rožič, med tem ko je policija dolžila pisarniškega predstojnika Zazula vsega, kar jej ni bilo v listu všeč. Končno je dobila Družba sv. Mohora preiskavo, zaslíševanja in zapisnike, kar se je vleklo tja do junija; v gmotnem oziru so se prireale posebne izdaje, a nihče ni vedel, kdo bo plačal, kajti urednika ni bilo, založnika tudi ne, dokler ni Družba lista ustavila, ker nihče ni hotel biti odgovoren in radi nastalih vojnih homatij list ni mogel po pošti. — Kljub temu so celovškí Slovenci do zadnjega vztrajali, dokler jih ni meseca maja vlada sama iztirala. — To je bridka resnica, a jo moramo zapisati, ker so se uprav v najhujših časih po listih širokoustili nekateri ljudje kot osrečevani Koroške, dasi so bili največji strahopezljivci, mogočni v besedi, a ničle v dejanjih in smotrnem delu.

V tem položaju so Nemci tekom grudna spoznali našo onemoglost, in ko so Jugoslovani Labodčane razburili s proklamacijo v šentvikiški cerkvi začetkom grudna, so nemški rezervni častniki in dijaki ljudstvo nahujskali, da je iz Labodske doljne našo stražo na Sv. večer prepodijlo. Med tem je pa neki orožnik tudi nemške Ziljane nahujskal, ki so bili zato vznemoljeni, da jim je naša straža blizu Šmohorja zaprla pot proti Trbižu. Točno ob določenj urj so se pripeljali v dolgem vlakú, povrsti naše straže podili in končno prišli do Beljaka v Podrožico, kjer se jim je uprlo lepo število slovenskih Krošcev. Ti pa so slednjí le omagali in prosilj za pomoč, dobilj pa so brzójaven odgovor: ponoči ne moremo poslati, ker so gospod major še v postelji! Tako so torej nemškí Ziljani predor proti Kranjski zastražili in pričel se je žalostni prosinec. Major Lavrič je bil v Borovljah tudi poražen, Grabštajn so pa Nemci zasedlj že sredj decembra, našj so bilj takrat še pri Tinjah. Pri tem nemškem pohodu so bile uničene vse slovenske šole, ki so jih jeseni postavili, pregnanj pa tudi uradi, kakor v Rožeku, kjer je zmanjkalo 40.000 kron. Nemškí listj so govorilj o »windische Wirtschaft«, ker je svoičas prevzemajočj komisar dr. D. oba nemška uradnika spodil in enega samega nastavil, kar je ne-

zanesljivo in tudi proti davčnim predpisom.

O majorju Lavriču ne bomo govorilj. Kako težko smo takrat čakali na naše Sokole in Orle, da store to, kar je bil od nek-daj namen njih organizacij, — pa nobenega ni bilo. Od vseh zapuščenj, so Korošci v snegu in mrazu bežali preko Karavank na Kranjsko. Mesto Lavriča pa so prišli — Amerikanci!

Od sedaj naprej se je pričelo pravo romanje po življa. Celovčani so v trumah hodilj po novem letu 1919 v slov. del do Velikovca, Šinče vasi - Zel. kapla, do kjer je stala nemška »Volkswehr«, le Pljberk se je držal: uradi, pravilno prevzeti, so pravilno delalj, vojaštvo je varno stražilo. Vsled usodepolne napake v Celovcu, na Zilji in Št. Pavlu, na kateri je kriva Ljubljana s Smodejem in Lavričem, smo zgubilj Ziljo definitivno, kajti, že so se jelj Italijani protivzhodu pomikati, nekaj časa nam je grozilja celo zasedba Bohinj - Jesenice, dokler niso Jugoslovani koncem aprila napadlj vso črto in v prvi vrsti Grabštajn. Žaljbog niso uspeli in Nemci so jih prepodilj popolnoma iz dežele. Celovčani so bilj na ta napad tako nepripravljeni, da je v terek jutraj (29. aprila) dobil vsakj mož le par patron, ker je popolnoma nedostajalo municije.

Le fistj dan pa, 29. apr. se je pripeljala italijanska vojaška deputacija iz Trbiža v Celovec, internacije in konfinacije so se pričele, trajale celj maj, Volkswehr je plenila do deželne meje, dokler niso tri divizije vrlih Srbov nastopile in zasedle staro mejo začetkom junija še preko Celovca, le Celovec sam je izostal vsled prezgodnjih obravnjav v Kranju, v katerih je N. A. izjavilja, da podpisov ne prizna.

Tako smo dobilj do 6. junija to in še več nazaj, kar smo koncem aprila in tekom maja izgubilj. — Tržaška slov. policija je zasedla Celovec do konca julija, ko smo dobilj zono A in B kot podlago ljudskega glasovanja in so se Jugoslovani umaknilj na črto cone B tik pod Celovcem.

Narodni svet je bil tedaj v popolnoma drugih rokah. Posle je vodil Celovčan dr. Ferjančič, ki se je avgusta umaknil kot glavvar v Borovlje, mesto Lavriča pa je prišel general Majster, ki je prevzel celo cono B — le žal, da ga ob novem letu ni bilo! Tista žalostna amerikska komisija ob novem letu s polkovnikom Miles na čelu je bila pa za koroške jezikovne razmere toliko sposobna, kakor mj Evropejci za amerikske. Njena dunajska misija je imela najintimnejše stike z nemškimi Celovčani, ki so se Milesu dobrjkali na vse pretege, mu kazalj svoje tovarne in druga podjetja, humanitarne in kulturne naprave, trgovine, so ga vabilj na večere in h koncertom, česar Slovenci niso mogli izvzemšj onj, zelo oficijalni pozdrav pri Družbi sv. Mohorja meseca prosinca, ki pa ni nič zalegel. Praktični Amerikanec je po teh utisih malo mslil na jezikovno mejo, gledal je na podjetja, četudj ni pomislil, da so nastala s skupnimi davkj in da je Nemeec onj, kj deželo v svoj prid izrablja in Slovenca izkorišča, ne pa nasprotno. —

Po tolikih mukah, presenečenjih in napakah pa se nam vendar oblublja srečni izjd, kajti, kakor se zdj, bo glasovanje letošnje zimo to popravilo, kar sta pretekla zima in spomlad pokvarilj. Upajmo!

Pri teh razmerah je imel največ škode promet, in ne manj razne tovarne. Železnica po cele tedne ni vozila; ljudje so bilj brez življ, tovarne brez surovin, rudarj in tovarniškí delavci brez dela, ker je zmanjkalo bencina in premoga. Meseca decembra je zastopnik »Nar. Sveta« obljubil rudarjem v Mežj vagon moke v treh dneh, pa niti v treh tednih ni prišel. Tovarne so dobivale surovine iz Češkega; sedaj jih ni bilo. Vodstvo dežele so imelj pač teoretično izobraženj ljudje, ki jim je bil časnikarski boj, važni nastopi in podobno važnejšj nego gospodarski red. Ako ti zdravnik nogo odreže, mora vse

žilice podvezati, da kri ne odteče. Take žilice ima tudi javno življenje do skrajne vasi. Ako deželo razdeli, moraš »žilice podvezati«, tega pa našj gospodje niso znali. In to je bilo glavno sredstvo za agitacijo!

Korošec je praktičen mož. Oblizala ga je že precej industrija in ni tak kakor »der Kraner«, kj je v pretežni večini poljedelec in rešuje svoja vprašanja v gostilni, pri petju in pitju, na shodih in taborih. Nasprotno pa je naše življenje najbolj do ma razvitó: glasba, knjige, planinstvo so našim Korošcem glavna zabava, najnižjemu ljudstvu pa stanovska vprašanja.

Dandanes pa je najboljše protiagitacijsko sredstvo naš nedeľujočj državni zbor. »Kako boste delalj,« pravijo Nemci in nemškutarj, »saj niste za državo sposobni. Postavodaja stoji, poslanci se za prazen nič prerokajo in iz ene krize v drugo prerivajo.« »In jedem Kraner stecken zwej Advokaten«, je tudi nam nasproten. Zato bi bilo res prav in skrajni čas, dati ljudem ceste, prometne zveze sploh, življa, primerne cene in redno razvijanje življenja, potem bodo brez veselice in taborov vsj za nami, tudi Šentvidci in Krčani, ako bi mogli k nam. To bi vleklo! O našem parlamentu se pa slíši pa celj deželj tak glas, da ga ne moremo ponoviti, ker nam ne dopušča pero. Nemškí listj očitajo našim poslancem, da so uprav oni krivi razpada Avstriji, ker niso hoteli delati, in prav tako bilahko razpadla Jugoslavija, ker tuditukaj nočejo delati...

Zdraviljo za tako bolezen bi morala dati krona in sicer nemudoma, ker je tu ob meji že toliko okuženih ljudi, da se je batj orožja, kj ga s tem protiajitacija dobiva.

*) Začetek članka glej v št. 41. »Domovine«.

Politične vesti.

= **Novo ministrstvo.** Novo vlado je sestavil Ljubo Davidovič (demokrat). Imenovani so bili zopet vsi prejšnji ministri prve demokratsko - socialistične vlade. Kot podpredsednik je prišel nanovo v vlado don Juraj Biankini, dalmatinski poslanec. Minister za konstituanto je bivši hrvatski ban dr. Paleček, poljedelski minister Stojanovič, minister za narodno zdravje dr. Piletič, minister za agrarno reformo pa Križman.

= **Nova vlada in parlament.** Nova vlada predloži Narodnemu predstavništvu, kakor brž se isto skliče, sledeče zakonske načrte: o moratoriju, o vojni odškodnini, o obdačenju vojnih bogatašev, o davku na bogate dedščine in o ureditvi denarne vrednosti. Novo ministrstvo je v prvi svoji seji sklenilo: 1. v Ameriko se pošlje komisija, ki naj reši razna finančna in trgovinska vprašanja; 2. prometni minister se pooblasti, da razpravlja o dnevnih plačah delavcem; 3. pri prometu se pospeši uradovanje, v ta namen dobe načelniki posameznih oddelkov širšo oblast; 4. za popravo železnic in drugih prometnih naprav se dovoli večj kredit, da se bo vse hitreje in redno razvijalo; 5. za varstvo in oskrbo delavcev se dovoli večj kredit ministru za socialno politiko; 6. za brezposelne delavce se je odobril kredit 300.000 dinarjev, za oskrbo prostovoljcev pa 500.000 dinarjev; 7. za nabavo drv v mestih in takih krajih, kjer primanjkuje kuriva, se je tudi določil kredit 500.000 dinarjev; 8. ustanovi se najvišje sodišče za Slovenijo, Bosno - Hercegovino in Dalmacijo. — Končno se je izvolil iz ministrov poseben odbor, ki naj izdela predlog za ureditev denarnega vprašanja.

= **Volitve v ustavodajno zbornico** se bodo baje vršile šele meseca sušca prihodnjega leta.

= **Kako se bodo vršile bodoče volitve?** Beogradska »Pravda« poroča, da se bodo vršile prihodnje volitve v Narodno predstavništvo na podlagi srbskega volilnega reda. Ne moremo verjeti, da bi se res uveljavil tako zastareli in nedemokratični volilni za-

kon. Po tem zakonu smejo voliti le moški, ki so že 21 let stari ter plačujejo najmanj 15 dinarjev direktnega davka. Izvoljeni pa morejo biti le moški, ki so že dopolnili 30. leto ter plačujejo najmanj 60 dinarjev direktnega davka. Voli se po okrožjih. Na vsaki listi morata biti najmanj dva kvalificirana kandidata, to je taka, ki imata visokošolsko izobrazbo. Demokrati moramo odločno odklanjati tak zakon. — Dodatno k tej vesti poroča sedaj »Politika«, da se bodo res vršile volitve na podlagi starega srbskega volilnega zakona, ki pa se obenem nekoliko spremeni. Na vsakih 40.000 prebivalcev se bo volil po 1 poslanec, tako da bo štel parlament 320 poslancev. Glasovalo pa se bo po splošnem volilnem pravu, to je volilno pravico bo imel vsak polnoletni (21 let stari) državljan, brez ozira na to, ali plača kaj davka ali ne. Ženske zaenkrat še ne bodo imele volilne pravice.

— Narodno predstavništvo ali dnevniče? Radikalno - klerikalna opozicija se sedaj na vse pretege poteguje, da bi se sklicalo Narodno predstavništvo, dasi je delala ob poletnem času mesece in mesece s parlamentom komedije. Kako ponosen je bil dr. Korošec, ko je avgusta in septembra meseca onemogočil sklepčnost s tem, da je odšel iz parlamenta s svojimi tovariši. Sedaj vpije Korošec, naj se skliče parlament, da bi opozicija v njem zopet delala škandale. Kdor pa pozna delovanje radikalno - klerikalne opozicije, da ji ni toliko za parlament kot za dnevniče, kj jih hoče demokratska vlada ustaviti nedelavnim poslancem. Že se govori, da bi bila opozicija zadovoljna pustiti zahtevo po sklicanju parlamenta, ako bi se poslancem še naprej izplačevale dijete.

— Naši državni prazniki. Minister notranjih zadev je odredil, da veljajo za državne praznike: 1. prvi december kot dan ujedinjenja našega troimenskega naroda, 2. Petrov dan 12. julija, to je rojstni dan kralja Petra I. in 3. Vidov dan 28. junija kot spominski dan padlim borcem za vero in domovino.

— Golja prosi za penzijo IV. razreda. Poverjenik SLS. v prejšnji deželni vladi Gustav Golia prosi, da bi se mu dala penzija IV. razreda. Golja je bil pred vstopom v poverjeništvu v IX. razredu. Radovedni smo, če bosta dr. Brejc in Verstovšek tudi prosila za poverjenjski penzijo?

— N ačelstvo JDS. proti poverjenjskim penzionistom. Načelstvo JDS. je v svoji zadnji seji sklenilo, da noben poverjenik JDS. ne sme za to, ker je bil poverjenik, niti prositi, niti sprejeti poverjenjske penzije. Sklep je bil potreben z ozirom za to, ker se potegujejo za take penzije poverjeniki, ki so pristaši drugih strank. Stališče JDS. more le vsakdo odbravati. Ako naj dobi vsak poverjenik penzijo, bo kmalu pri nas več poverjenjskih penzionistov kot pa invalidov.

Madžari ne dobijo od nas živil. Angleški poslanik je posredoval pri našem ministrskem predsedniku Davidoviću, naj bi naša država preskrbovala Madžarsko z živili. Davidović je odgovoril, da se to toliko časa ne more zgoditi, dokler madžarska vlada ne kaznuje krivcev, ki so nedavno napadli naše straže v Prekmurju.

Madžari se pripravljajo na vojsko? Vrhovni poveljnik madžarske vojske naglo oborožuje ter pripravlja na vojsko s sosednjimi državami. Izdelovanje municije se pospešuje z vso silo. Admiral Horty se je zaklel, da mora Ogrska dobiti nazaj vse pokrajine, ki jih imajo zasedene Čehoslovaki, Romuni in Jugoslovani.

Bolgarija dela pokoro. Ministrski svet je pooblastil ministra zunanjih zadev, naj aretira sledeče osebe: 1. vse bivše ministre, ki so podpisali vojno napoved; 2. vse bivše poslance, ki so pognali Bolgarijo v vojno; 3. vse časnikarje, ki so delali v javnosti razpoloženja za vojsko; 4. vse osebe političnega in socialnega stališča, ki so vplivale za nadaljevanje vojskovanja proti antanti; 5. vse civilne in vojaške osebe, ki so v zasedenem ozemlju kršile mednarodno pravo.

Tudi Monošter bo naš. Vrhovni zavezniški svet je baje prisodil naši državi tudi Mo-

nošter (Št. Gothard) na Ogrskem. Potemtakem se naša meja še precej pomakne na sever.

Zopet revizija mej. Najvišji zavezniški svet je imenoval posebno komisijo, ki naj natančno določi nemško - češke, nemško-poljske in nemško - belgijske meje.

Angleži za Jugoslavijo. Angleška vlada je dovolila 26 milijonov funtov šterlingov kredita za uvoz blaga iz Anglije k zaveznikom, posebno v Jugoslavijo.

Novo ministrstvo na Ogrskem je sestavljeno. Ministrski predsednik je Huszar.

Sedež zveze narodov bo baje Dunaj.

Volitve na Ogrskem. Volilne listine so že sestavljene. Volilcev bo pol milijona, med njimi polovica žensk.

Pomanjkanje na Bolgarskem. Vsled pomanjkanja kruha in drugih živil so bili po bolgarskih mestih izgredi.

Dolgovi Nemčije. Nemčija ima danes 212 milijard dolga. Samo obresti mora plačevati na leto 20 milijard. Toliko je znašal pred vojno komaj ves državni dolg.

Dunaj za češke pravice. V dunajskem občnem svetu so sklenili krščanski socialci, da se ne bodo upirali ustanavljanju čeških šol na Dunaju, toda poučevati morajo nemški učitelji, ki so večši češčine in rabiti se smejo le — nemške šolske knjige. Lakota in mraz pa bodeta nemške očete še bolj omeščala.

Oddaja premoženja v Avstriji je zamišljena tako, da se bo davek plačeval stopnjevale 30 let. Dohodki iz tega davka bodo znašali 8—10 milijard. Sprejemalo se bo tudi vojno posojilo s kurzom 75%.

Avstrija bo zvezna država, kakršna je n. pr. Nemčija. Tako je napovedal drž. kancelar dr. Renner. Vse posamezne kronovine (Nižje in Gor. Avstrijsko, Solnograško, Štajersko, Tirolska, Koroška in zapadna Ogrska) dobijo obsežno deželno avtonomijo.

Antanta za Nemško Avstrijo. Ameriški časopisi poročajo, da bodo antantne države dovolile Avstriji 100 milijonov dolarjev kredita.

Bivši nadvojvodi in nadvojvodinje — zvesti republičani. Bivši nadvojvodi Franc Salvator, Hubert Salvator, Josip Ferdinand in nadvojvodinje Margareta, Agneza in Germana so se odrekli pripadnosti habsburški hiši in vsem tozadevnim pravicam ter se priznali za zveste državljanke republike. Vsi ostali člani so izgnani, njih premoženje pa zaplenjeno.

Vojaška zveza med Anglijo in Francijo se je sklenila v ta namen, da Anglija pomaga Franciji, ako bi jo Nemčija napadla neopravičeno.

Italija se zadolžuje. Italija si je najela v inozemstvu 19½ milijard lir posojila v gotovini in za 900 milijonov lir v vrednostnih papirjih. Sedaj ima Italija že preko 100 milijard frankov dolga.

Italijani obetajo. Nedavno je govoril znani italijanski državnik Giolitti na zboru svojih volilcev. Glede zasedenega ozemlja je rekel: »Vsled zemljepisnih ozirov pripadejo naši državi nekatere narodnosti, ki ne govorijo našega jezika. Naša dolžnost bo, postopati z njimi tako pristrčno, da ne bodo imeli nikoli povoda obžalovati, da so postali italijanski državljani!« — Prislovica pravi: »Dokler konja lovi, mu ovsu moli.«

Kmečki puntji v Italiji. V Gornji Italiji se širijo kmečki upori. Uporniki sekajo trte, sadno drevje ter zažigajo hiše. Pristaši kmečke zveze so sklenili, da ne bodo več obdelovali polja, ne pazili na živino. Seve niso to pravi kmetje, temuč le najemniki (koloni) raznih bogatašev.

Nova četverozveza. Italijanska vlada vztrajno spletkari, da bi si pridobila čimprej več zaveznikov. Sedaj se peha za zvezo med Avstrijo, Madžarsko, Poljsko in Italijo. Izgubila pa je Italija vse nade, da bi pridobila tudi Čehoslovaško in Grško, ker te dve ostanete raje ob strani Jugoslavije.

Grška — republika? Na Grškem je nastala močna struja, ki hoče zopet spraviti bivšega kralja na prestol. Proti temu pa je nastopil Venizelos s svojo stranko, ki hoče napraviti državni prevrat ter proglasiti republiko, kateri bi predsedoval Venizelos.

Jugoslavija je podpisala mirovno pogodbo. Ker so se vsled osebnega posredovanja našega regenta precej omilili trdi pogoji

v mirovni pogodbi z Avstrijo in Bolgarijo, so jo naši delegati podpisali.

Trgovska pogodba med Jugoslavijo in Čehoslovaško je sklenjena. Čehoslovaška nam dobavi 1100 vagonov sladkorja za pšenico. — Za vsaki kg sladkorja bomo morali dati 3½ kg pšenice.

Za guvernerja Julijske Benečije, ki obsega naše Primorje, je imenovan drž. svetnik A. Moscona.

Odškodnina za srbske vojne žrtve. Srbija zahteva 6 milijard odškodnine za žrtve, ki jih je pretrpela v vojni.

Črnogorski razkralj — izdajalec. Ko je naša delegacija podpisala mirovno pogodbo, je bivši črnogorski kralj Nikita pobegnil iz Pariza v Italijo, da bo pri roki, ko baje D' Annunzio zasede Črno goro. V Baru se je že izkrca en bataljon italijanske pehote. Naše oblasti so ukrenile vse potrebne odredbe.

Madžarski napad na Dol. Lendovo. V soboto 29. m. m. so napadle s strojnimi puškami oborožene madžarske tolpe naše mesto Dol. Lendavo v Prekmurju. Vjeli so 7 jugoslovanskih redarjev in kapetana ter se s pomočjo domačih madžaronov polastili mesta. Prišli pa so brž srbski novinci ter po kratkem boju pregnali Madžare. Na madžarski strani je bilo 5 mrtvih in 50 vjetih. Naše vjetnike so Madžari popolnoma oropali, slekli, pretepli, nato pa izpustili. Naše oblasti so zaprle več madžaronov kot talce.

Kmetijstvo, trgovina in industrija.

100 vagonov sladkorne repe dobi naša država iz Čehoslovaške za jugoslovanske tovarne.

Novi bankovci. Dosedaj se je dotiskalo v Parizu, Pragi in Zagrebu novih bankovcev malone za 2 milijardi. Novi bankovci so že shranjeni v zakladnici Narodne banke v Beogradu.

Tobačna režija v Bosni odpravljena. Vse bosanske tobačne tovarne so se podredile upravi državnih monopolov ter ne bodo imele več posebne tobačne režije.

Avstrija potrebuje 20 milijard za nakup raznih živil. Tako je izračunil ravnatelj državnega urada za ljudsko prehrano Parrer.

Svetovna trgovska zbornica se ustanovi po prizadevanju Anglije.

Za izvozno carino je naše ministrstvo že izdelalo pravilnik. Jajca, riž in drva za kurivo se ne smejo izvažati.

Proti verižnikom in navijalcem cen je izdal novi predsednik dež. vlade dr. Žerjav dve naredbi. S prvo naredbo se raztegnejo kazenske določbe na veriženje ne samo z živimi, temuč z vsemi živlenskimi in gospodarskimi potrebščinami. — Druga naredba pa urejuje obrt agenturne in komisijske trgovine. Za vsako tako trgovanje je treba koncesije. Prošilec mora izkazati obrtno usposobljenost. Koncesije podeljuje oddelek za trgovino in obrt, ki zasliši poprej trgovsko in obrtniško zbornico glede krajevne potrebe. Vsi imetniki takih obrtov, ki so prijavili obrt po 1. prosincu 1916, morajo tekom 14 dni prositi za koncesijo pri obrtnem oblastvu prve stopnje, sicer jim ugasne obrtna pravica. Vsem trgovcem, ki so bili kaznovani zaradi odušinskih cen in sličnih zlorab se odvzame obrtna koncesija.

Zaradi sleparij z izvoznici je minister za prehrano Bukšeg dal zapreti več uradnikov. Pri izdajanju izvoznic so zahtevali od občinstva po 3—5 K za vsak kilogram blaga. Ministrski svet je tudi sklenil, da izvoznice popolnoma odpravi.

Šest milijonov za enega bika. V državi Čile so prodali na živinorejski razstavi plemenskega bika za 100.000 dolarjev, t. j. v našem denarju za več kot 6 milijonov kron.

Svinjereja na Kitajskem se je zadnja leta silno razvila. Vsako leto prirede sto milijonov svinj.

Novo kurivo za avtomobile so iznašli v Ameriki. Novemu kurivu je za podlago alkohol, ki so mu primešane še druge snovi. Isto se ne kadi in ne smrdi.

Eksportna akademija na Dunaju se spremeni v visoko šolo za svetovno trgovino.

Sladkor iz Amerike se ne sme izvažati šest mesecev, da se odpomore primanjkanju doma.

Izvoz pšenice in koruze iz Jugoslavije. V naši državi se je letos pridelalo približno 5 milijonov kvintalov pšenice in koruze. Od tega potrebujemo doma 4 milijone kvintalov, tako da preostane za prevoz 1 milijon.

Razredna loterija se uvede v naši krajevini meseca maja prih. leta.

Novo vino se plačuje na Štajerskem po 10—13 K. Splošno se je pridelalo prav malo vina.

Podražene železnice. Vsi tarifi za osebni in tovarni promet so se povišali na državnih in južnih železnicah. Južna železnica je povišala pristojbino v III. razredu za 24 v. v II. razredu za 48 v in v I. razredu za 72 v na vsak kilometer.

Cene sladkorja. Odsek za prehrano dovoli trgovcem, da nabavljajo sladkor neposredno iz inozemstva. Ker pa velja v inozemstvu kg sladkorja 20 do 24 K, moramo biti pripravljene na izredno draginjo tega prepotrebne živila.

Naša trgovska mornarica. Minister dr. Trumbić je brzojavil iz Pariza, da je zadeva o naši trgovski mornarici ugodno rešena.

Izvoz lesa iz Jugoslavije na Angleško. Med našo in angleško vlado se vrše pogajanja zaradi izvoza 4000—5000 ton stavbnega lesa. Pri tej priliki pišejo angleški časopisi, da je Jugoslavija poleg Finske v celi Evropi najbogatejša država.

Zakaj se žito draži? Hrvatski časopisi poročajo, da veliki posestniki v Slavoniji, posebno okrog Daruvara in Pakraca žgejo iz pšenice, ječmena in koruze žganje, ki ga pijo ter z njim popravljajo vino. Tega so se kmetje naučili od ruskih vojni vjetnikov. Vsled take potrate je poskočila cena pšenici od 160 na 260 kron.

V varstvo naših izseljenikov iz Amerike. Poslanec Ribnikar je pretekli teden posetil minjstrskega predsednika Ljubo Davidovič ter ga opozoril na strahovito odiranje naših izseljenikov iz Amerike. V ameriških pristaniščih se izvablja našim ljudem dolarje à 12 do 20 K, dasi znaša kurz dolarjev okoli 100 kron. Za potne liste plačujejo izseljeniki po 120 do 150 dolarjev in to samo za to, ker padajo v roke brezvestnih agentov. Tudi se zadržujejo naši izseljeniki po hotelih agentov, kjer se neusmiljeno plačajo in odirajo. Na sličan način se postopa z izseljenci v Havru, v Trstu, Solunu in drugih pristaniščih. Ministrski predsednik Davidovič je dal zagotovilo, da bo vlada nujno ukrenjla vse potrebno v varstvo naših izseljenikov iz Amerike.

Kdo je kriv vinskega davka na Štajerskem? Na Štajerskem se pobira vinski davek, ki je čisto nepostaven. Največja krivda, da se je ta davek navzlic nepostavnosti pobiral, zadene prejšnjega predsednika deželne vlade dr. Brejca, ki se za to stvar ni prav nič brigal. Kakor čujemo, je novi predsednik dr. Zerjav takoj opozoril finančno ministristvo na neopravičeno in nepostavno pobiranje vinskega davka na Štajerskem in pričakovati je, da se bo nepostavnost skoraj odpravila.

Nov način zdravljenja garij pri konjih.

Konjske garje, ki smo jih v naših krajih pred vojno komaj poznali, so se zadnja vojna leta razširile po vsej Evropi. Garje so bile vedno tam doma kot uši pri ljudeh, v zanikrnih krajih Galicije in drugih vzhodnih deželah. Od tu so se razširile po vojaštvu na vse kraje. Ko so se pojavili prvi slučajji garij pri vojaških konjih leta 1915., ni nikdo mislil, da se bo ta bolezen tako hudo razširila in da bo toliko konj vsled tega poginilo. Lahko se reče, da je ostalo le malo vojaških konj med vojno, ki niso dobili garjev. Kjer se je skrbelo za pravočasno zdravljenje in za zadostno krmo, pri tem, tam se jih je tudi ohranilo; neizmerno veliko, na tisoče pa jih je poginilo, ali se jih je moralo vsled oslabelosti pobiti. Poleg nezadostne in slabe krme je kmalu tudi zmanjkalo razmeroma dobrih zdravil zoper garje. Pred vojno se je garje zdravilo z različnimi mazili, ki so skoro vsa vsebovala

kot glavno učinkujočo snov — žveplo. Žvepla in tudi drugih sestavin mazil pa je pričelo zmanjkovati, tako, da se je iskalo drugih sredstev, ki bi nadomestila to preizkušeno zdravilo. Prišli so na to, da se dajo garje ozdraviti tudi z zemeljskim oljem, ki se nahaja v Galiciji, Romuniji i. dr. v zemlji v takozvanih vreclih. To zemeljsko olje se imenuje tudi »surovo olje« in se iz njega prideluje petrolej, bencin in še razne druge snovi. Torej tako surovo olje se je zmešalo s toplo apneno vodo in s to mešanico se je mazalo konja. Tako zdravljenje je trajalo različno dolgo, pri močno garjevih konjih tudi mesece, predno so ozdravili. Uspehi s surovim oljem so bili različni, ker je tudi sestava zemeljskega olja iz raznih vrecev različna. Včasih se je doseglo zelo povoljne uspehe, včasih je pa konj po surovem olju preje poginil, predno je bil zdrav. Kot neprijetne posledice surovega olja je bilo večkrat opažati hudo vnetje kože, ki je postala debelohrastava. Te hraste so se le težko in zelo počasi odluščile, kar je zaviralo rast dlake. Poleg tega so konji zboleli tudi na ledicah, so počasi hušali in slednjič poginili. Konji so v splošnem po olju zelo oslabele, tako da se suhe, mršave konje sploh ni pripravilo zdraviti, ker bi jih olje kmalu uničilo. Razen tega je bila še krma tako pičla, da so konji cepali zaporedoma kot muhe po tisočih. Ogromno premoženje je šlo tu v nič. Četudi je bilo surovo olje takrat v silni takorekoč še edino sredstvo, da se garje, ki so nastopile v tak množini, vsaj omeji, se je vendar iskalo po drugih sredstvih, ki bi konjem manj škodovala in kjer bi bilo zdravljenje hitrejše. Angleži so prišli kot prvi na to, da je plin, ki nastane, ako se zaže na zraku žveplo, za različne majhne živalice, ki živijo na ali pa v živalski koži, zelo strupen in jih zanesljivo uniči. Pozneje so Francozi ta poskus izpopolnili in zadnje vojno leto so Nemci to tudi praktično pričeli izvajati pri vojaških konjih. Da bo pa vsak razumel, kako ta plin deluje, je treba predvsem vedeti, da povzročajo garjevost pri živalih kakor tudi pri človeku, zelo majhne živalice, ki so podobne ušem, samo da so še dosti manjše. Te živalice imenujemo garjeve pršice ali grinje, ki zlezejo na konja in se kmalu zarijejo v kožo, kjer napravijo cele rove in na koncu teh zležejo jajčeca, iz katerih se zležejo prvo gnide, ki se potem prelevijo v pršice. Te se zopet oplodijo in pomnožijo in sicer gre to tako hitro, da nastane v približno treh mesecih iz enega para pršic en milijon potomstva. Ako pomislimo, da je zlezlo na konja — ko se je okužil — par sto takih živalic, si lahko predstavljamo, da je konj kmalu uničen, če se ne skrbi za to, da se garje ozdravi, to se pravi, te razjedavce uniči. Kakor že omenjeno, se je opazovalo, da surovo olje ni delovalo zadostj zanesljivo uničujoče na te povzročitelje garij in končno je bilo celo jasno dokazano, da je učinkovala edino maščoba olja na uničujoče pršice. Zalega pa je ostala v koži in se je pri priložnosti zopet lahko razmnožila. Treba je bilo torej sredstva, ki naj zanesljivo uniči vse pršice po celem telesu z zalego vred, ki naj deluje hitro, ki naj konju ne škoduje in ki pri tem veliko ne stane. In vse te prednosti ima žvepleni plin, ki se imenuje žvepleni dvokis. — Žvepleni dvokis je tako izborno sredstvo zoper garje, da z njim ozdravimo tudi najbolj garjevega konja v eni uri. To je velikanski napredek. Z lahkoto ozdravimo zanesljivo tudi najbolj mršave in oslabele garjeve konje, ki pri tem čisto nič ne trpe. Plin deluje pogubonosno na vso zalego garij, tudi če je še tako globoko skrita pod kožo. Ker pa je ta plin zelo strupen tudi za človeka in živali, če se ga vdihava, je treba za zdravljenje posebnih priprav in previdnosti. Plin sme delovati samo na kožo, niti najmanj ga pa ne sme priti v pljuča ali na sluznice; zatorej je treba konja postaviti s telesom v poseben prostor (malo celico), ki ima za plin neprodorne stene, glava pa mora ostati

zunaj. Celica je le toliko, da ima en konj prostora, da lahko stoji. Sprednja stena so obenem vrata, ki imajo jajčasto okno, skozi katero molj vrat in glava konja iz celice. Ta vrata se tesno pritisknejo na z gumijem podložen okvir celice tako, da je rob naokoli popolnoma zamašen. Da pa ne ujde plin skozi okno v vratih, je pritrdjen na robu te odprtine nekak meh iz usnja ali drugega, za plin neprodirnega materiala, ki se ga povezne konju čez vrat in zgornji del glave do nad očmi. Ta meh je torej pritrdjen na eni strani ob robu okna celice, na drugem koncu pa se s pomočjo elastičnega traka tesno oprime glave pred ušesmi, za očmi in povsod nižje in okoli za čeljustjo kot tesno zavezana rjuha. Od konja je videti torej samo čelo, oči, gobec in nosnice, vse drugo je skrito. Ko se je vse tako pripravilo in konja tudi obenem pritrdilo, se postavi pred konja žleb s krmo, da konj raje pri miru stoji. Nato se spusti skozi svinčeno cev v celico žvepleni dvokis, ki prihaja iz močnih železnih posod, kjer je pod velikim pritiskom stisnjen. Take posode, ali bombe s plinom oddajajo različne kemične tovarne. Za enkratno zdravljenje je potrebna gotova množina plina, ki jo pa lahko zmerimo na ta način, da postavimo železno bombico z žvepljenim dvokisom na natančno decimalno tehtnico. Predno odpremo plin pogledamo koliko bomba tehta in spustimo nato gotovo množino dvokisa, ki jo pokaže natančno kazalec na tehtnici v celico. Konj ne čuti pri tem prav nič. Čez eno uro se plin z malim elektromotorem izsesa iz celice po ceveh v vodo, obenem se spusti zopet zrak notri in konj je zdrav. Cela stvar je pri kraju. Preostane samo še, da se namaže one dele glave, ki so ostale na zraku s kakim mazilom, kar je pa malenkost. Seveda se na konju takoj ko pride iz celice ne pozna na videz nobenih sprememb, čez nekaj dni pa se že pričnejo luščiti hraste, zgubana koža postaja prožna, konji se več ne drgnejo in kmalu jim poraste tudi dlaka. Živali se vidno popravljajo in se jih brez skrbi lahko vporabi za delo. Ni pa zadostj, če se je konja ozdravilo, če se pa pri tem ni razkužilo hleva, opreme, odeje itd., ker kaj naj še tako izborno zdravljenje pomaga, če se konj garij v hlevu znova naleze kot človek uši na nečistem ležišču polnem mrčesa. Za razkužbo hleva z vročim lugom in apnom je treba ravno tako skrbeti kot za ozdravljenje konja. Tak nov način zdravljenja imamo kot prvi v Jugoslaviji v Ljubljani in sicer v vojaški konjski bolnici v Nušakovi vojašnici. Vsa stvar izvrstno deluje in se je že veliko število garjevih konj ozdravilo, tako, da bodo v Sloveniji garje pri vojaških konjih kmalu popolnoma zatrite. Sprejemajo se tudi civilni konji v zdravljenje, treba se je pa poprej tozadevno obrniti na g. komandanta vojaške bolnice, ki določi, kdaj se imajo konji privedi.

Dopisi.

Iz Dola pri Ljubljani. V tukajšnji tovarni za olje in barve vladajo neznosne razmere. Imenovana tovarna je bila do preteka pol leta last Nemca Jungkunza in njegove nemčurske soproge, rojene Ljubljančanke, ki pa se je in se še vedno prišteva k pristnim Nemkam. S kakimi imeni nas je ta gospoda, posebno ona, nazivala, s kakimi bornimi plačami, à 3 krone na dan, so se plačevali slovenski delavci ob času največje draginje, vé vsakdo v naši vasi. Jugoslavija nas je rešila. Tovarno je kupila hrvatska industrijska banka ter jo sedaj nazvala Jugoslovanska tovarna olja in barv v Dolu pri Ljubljani. Zlostno pa je to, da je v tej jugoslovanski tovarni nastavljeno le nemško uradništvo. Kot ravnatelj in glavna oseba je stari lastnik Jungkunz in njegov pomočnik, bivši ravnatelj firme Zankl & Söhne v Ljubljani, po imenu Wibbe, ki je itak že radi svojega nemčurstva moral iz zadnje službe. V tej »Jugo-

slovanski tovarnjak se ne sliši drugega kot blažena nemščina. Mijlonarje Nemce nastavlja in plačuje kot uradnike z visokimi plačami, med tem, ko naši slovenski, več zmožni uradniki, stradajo in so brez služb. Ako novo podjetje ne pride do prepričanja, da mora tu na slovenskih tleh nastavit le slovensko osobje, potem mu je zagotovljen tako žalosten napredek, kot je bil za časa bivšega lastnjaka.

Resnica o Lešah na Gorenjskem.* Danj je bil že povod, da sem moral vsled napada v »Slovenca« odgovoriti s podpisom v »Domovini«. Krivicij in lažij nisem dal nikdar prav in nikdar ne bom, pa če me različni »Šušteršičij« takoj danes obesijo. Namen človeškega življenja je iskanje resnice. In kaj pa je resnica? Resnica je vsaka misel, vsak nauk, ki je sposoben, biti celotnemu človeštvu v korist. Kar temu nasprotuje, je laž in krivica. Iz teh misli se razvijajo razni predpisi, po katerih mora človek živeti, da si zasluži ime — človek. — Če n. pr. en človek hoče zase živeti tako, da se bo okristil na stroške drugih, je to zanj na vsak način pruetno. Kaj pa je vendar lepšega, kakor brez dela živeti na račun drugih — pa naj bo s pomočjo tativne, goljufije ali pa oduševstva! Človeški rod takih ljudi ne more pustiti v njihovem delovanju — ampak jih za človeštvu škodljivo početje kaznuje. Zato imamo posebno napravo — sodno oblast. Če bi naenkrat oblasti prenehale, bi vsak, ki njima v sebi čuta poštenost — si priljševal tujo lastnino. Gospodar bi seveda svojo lastnino branil, ali če bi prišlo tatov preveč, bi lahko v borbi za svojo lastnino izgubil tudi svoje življenje. Nastal bi na svetu nered in vrvež, ki bi ugonobil najmanj polovico človeškega rodu. Da se kaj takega ne zgodi, se mora zahvaliti državnim uredbam in oblastem, ki predstavljajo celoten narod. Te oblasti imajo dolžnost, urejevati državo, tako, da ne delajo krivice nikomur — na račun drugega. To velja za posameznika — in tudi za cele stanove. Noben stan na svetu ni tako majhen, da bi ne bili drugi stanovi od njega prav nič odvisni, pa tudi nobeden tako visok in tako važen, da bi smel trditi, da je on zato tu, da bo druge vladal in da morajo le njega ubogati. Vsak stan je zato tukaj, da je njegovo delo v korist celotij — celemu narodu. Zato pa je tudi vsak stan upravičen, da mu celota, država, da pogoje, ki mu omogočajo njegov razvoj, napredek. Šolstvo je v državi tako važen činitelj, da nikakor ne sme biti odvisno od misli kakega posameznika, ali pa cele stranke, ker je ta lahko danes teh, jutri drugih misli, kar danes sezida, jutri zopet lahko podere, ali pa celo zida in podira obenem, tako da nazadnje nikjer nič ni. Ker smo bili v Lešah nekoč na prižnjici napadeni, da hočemo vreči verouk iz šole, opozarjam vsakogar na načrt šolskega zakona. V členu 20. vidi lahko vsakdo med predmetij, ki se jih otroci v šolij uče — na prvem mestu — verouk. Če bi jaz v cerkvi vpričo Boga govoril lažij — bi me bilo sram — če se drugi ne sramujejo — pač nisem jaz za to odgovoren. — Poleg tega je padla na prižnjici tudi beseda, da imajo staršij pri šolij besedo le takrat, kadar plačajo, drugače pa šolskij upravitelj. Šolstvo je urejeno po šolskem zakonu, ki so ga sklenili od staršev izvoljeni poslanci in vsak učitelj prišeže, da bo delal po teh predpisih. Poslanci imajo sveto dolžnost, da delajo v korist prebivalstvu tudi takrat, če ti ljudje ne vedo, da jim je to v korist, ali pa če celo zabavljajo, ker ne izprevidijo važnosti ene ali druge naprave. Po šolskem zakonu je vsak otrok dolžan, da hodij redno šest let v vsakdanjo in če je sposoben — še 2 letij v ponavljalno šolo. Če pa ni sposoben, pa ostane v vsakdanji šolij do 14. leta. Učitelj, ki nastopij službo, prevzame tudi odgovor-

nost, da bo pri otrocih dosegal predpisane uspehe. Uspehi so pa odvisni od raznih stvari. Če bi kdo dal poljedelcu posestvo in zahteval od njega, da mu da ob žetvi n. pr. 30 mernikov pšenice, ne da bi mu dal obenem tudi orodje za obdelovanje te zemlje, bi vsakdo rekel — ta je norec. — Istotak norec — je oni, ki zahteva od učiteljev, da morajo brez orodja — brez učil — doseči pri otrocih iste uspehe, kakor — če jim je dano vse potrebno na razpolago. Dolžnost — preskrbetij učilja — je bila prepuščena krajnim šolskim svetom. Tu so bili izvoljeni različni možje. V nekaterih krajih so se zavedali svoje dolžnosti. Tam je šola napredovala. Drugij pa zopet so mislili, da je šola v polnem redu, če le postavijo 4 stene, drugo bo pa šlo samo ob sebi. V takih krajih pa seveda šola ne more doseči tega, kar bi lahko pričakovali od nje. Predpis, da smejo v ponavljalno šolo le sposobnij učenci, je povsod enak. Velik vzrok slabega napredka pri posameznih učencih je pa tudi slab objsk. Če otrok zaradi slabega objska ne more v ponavljalno šolo, je to krivda staršev. Ker imamo v Lešah več takih otrok in ste slišali — hujskanje, da staršij nimajo nič pravice pri šolij, sem primoran stvar pojasniti. V Lešah je bil predsednik kr. šol. sveta mnenja, da šola učil ne rabij. Vsako leto je bila občina za 20 ali 30 K na boljšem, a kar je vsak poedinj otrok v šolij zamudil zaradi tega, tega znanja si ne more več kupiti in če bi plačal 20 ali pa 30 tisoč kron. Kaj je imela občina od teh 20 ali 30 K na leto? — Nič! Otroci pa trpe na svojem razumu nepopravljivo šodo. V korist državi je, da so vsij njeni državljani kolikor mogoče izobraženi, zato pa smo tudi mi vedno za to, da šolstvo vzdržuje država. Občine bremena ne bi občutile, šolstvo bi pa razveseljivo napredovalo. Če na šolij ni mogoče doseči reda, je boljše, da je ni. Vsak učitelj je dolžan zamude naznanjati. Kaznij za predpisuje šol. oblast — to je vlada. Seveda se zdaj lahko vprašamo, kako je mogoče, da »Kmečka Zvezaj«, ki ima v vladij moč, ne odpravi šolskih kaznij. Možje, ki so v vladij, se zavedajo pomena šol in vedo, da bi s tem ugonobili vsjo državo in njen red, če bi ugodili raznim hujskačem, ki imajo dolge jezike, a nič ne plačajo. Vsak nered provzroča stroške, ki jih nosijo davkoplačevalci, zato pa hujskačij narede škodo, ki se je ljudje ne zavedajo in v svojij nevednosti preklinjajo. Zakaj, tega pa ne vedo. In vedno bo tako, dokler ne bo vsak stan toliko izobražen, da bo sam znal presoditi svoje in drugih delo — ker takrat bo nehali biti hlapec drugih. Kako korist ima n. pr. kmetijski stan od tega, če je preds. kr. šol. sveta učiteljico odpravil s šole, ker ni pri njem kupovala? Kaj imajo od tega, če je šol. oblast prestavila vsakega učitelja na župnikovo ali kaplanovo željo? Nobene koristi ni imel kmetijski stan od tega, pač pa škodo, ker je moral plačevati selitvene stroške. Za vsako pojasnilo, ki ga kdo želij, sem na razpolago. Kar k meni naj vsakdo pride, ker resnice se ne bojim povedati.

V Lešah, dne 5. okt. — Josip Gorishek, učitelj.

Tedenske vesti.

Nova vlada za Slovenijo. Podpredsednik deželne vlade dr. Žerjav je podal demisijo z vsemij demokratično - socialističnimi poverjenijki vred. Regent Aleksander je nato razrešil predsednika dr. Brejca, kakor tudi poverjenike njegove stranke dolžnosti v vladij ter imenoval dne 7. t. m. dr. Gregorja Žerjava za predsednika deželne vlade. Novij predsednik se dogovarja s političnimi strankami zaradi vstopa novih poverjenikov v vlado, obenem pa radikalno odstranjuje vse nezdruve razmere v deželi.

Deželna vlada za Slovenijo še vedno ni popolna, ker se še ni dosegel sporazum med demokratij in socialistij. Preporna točka je poverjenijstvo za notranje zadeve.

Šet oddelka min. trgovjne in industrije v Sloveniji je postal dosedanij načelnik tega odseka finančnij svetnij dr. Rud. Marn in sicer s činom ministrskega svetnjaka.

Sodna imenovanja. Za ravnatelja zemljiške knjige sta imenovana Mat. Držaj v Ljubljani in Anton Spende v Ljilij. Pisarnijski ravnateljij so postalij Janko Swejger, Ivan Bizjak in Henrik Abram, vsij v Ljubljani.

Nov poverjenik za socialno skrbstvo v Sloveniji je postal Milan Jaklič (soc. demokrat), dosedaj komisar pri istem poverjenijstvu.

General Majster je sprejet v našo vojsko kot pravi general. Z njim vred sta sprejeta tudi hrvatska generala Ante Pliverič in Milan Uzelac.

Vojaški letnik 1895 bo odpuščen koncem letošnjega leta, letnika 1896 in 1897 prideta par mesecev na to na vrsto.

Odpust vojakov II. in I. pozivaj. Njega Vjsočanstvo regent Aleksander je podpisal ukaz, s katerim se odpušča iz vojske II. poziv. Ta ukaz velja za celo državo in tudi za naše pokrajine. Vsled tega so bili ali pa bodo odpuščeni od vojaštva vsij možje, starij od 31. do 38. leta, torej tudi onij, ki so sedaj na orožnih vajah. Istočasno odpade orožna vaja še za vse one od 31. do 38. leta, ki so bili k vajam klicani. V najkrajšem času izjde nov kraljevskij ukaz, s katerim se odpušča tudi I. poziv vojske. Domov bodo šli že meseca decembra letnikij 1895., 1896. in 1897., katere se je nameravalo poslatij le na dopust, sedaj pa bodo popolnoma odpuščeni. Pod orožjem bodo ostalij po odpustu I. in II. pozivaj le onij, ki so poklicani vršitij vojaško službo kot aktivno moštvo v rednij vojskij. V poštevj pridejo pri tem v prvi vrstij rekruti, v drugij vrstij pa vsij onij do 29. leta starostij, ki bodo za orožje sposobnij spoznani in ki še do sedaj niso odslužilij 18 mesecev v vojskij. S tem, da se je raztegnil vojaški zakon bivše Srbije čez celo kraljestvo, se je skrčila tudi vojaška dolžnost, ki je trajala v bivšij Avstriji tri leta, na 18 mesecev. Kadar nastanejo po mirovni konferenci zopet popolnoma normalne razmere, ni nobenega dvoma, da bo bodočij parlament skrajšal tudi še teh 18 mesecev. — Ministrskij svet demokratičnosocialistične vlade je s tem, da je predložil vladarju v podpis ukaz o odpustu I. in II. pozivaj vojske, storil ljudstvu velikansko dobroto, državi pa prihranil mnogo izdatkov. Kakor čujemo, se je odpust I. in II. pozivaj izvršil tudi radi tega, ker se je disciplina v našij vojskij tekom zadnjega pol leta prav lepo popravila, zlastij pa radi tega, ker so vojaške oblasti izrekle svojo zadovoljnost, da so se možje, ki so bili klicani na orožne vaje, pozivom brez odloga odzivalij.

Vseučiljskij svet v Ljubljani. Za rektorja vseučiljšča v Ljubljani za šolsko leto 1919/20 je bil izvoljen profesor dr. Josip Plemelj, za prorektorja pa profesor dr. Rikařd Zupančič, za poslovodjo je bil izbran prof. dr. Ramovš. Za dekana na filozofskij fakultetij je bil izvoljen prof. dr. Rajko Nachtigal, za prodekana prof. dr. Ivan Prijatelj; na medicinskij fakultetij za dekana profesor dr. Alfred Šerko, za prodekana prof. dr. Albert Botterj. Na tehničnij fakultetij za dekana prof. dr. Karl Hinterlechner, za prodekana prof. dr. Makso Samec. Na bogoslovskij fakultetij za dekana profesor dr. Fran Ušenjčnik, za prodekana pa profesor dr. Ivan Zore.

Hranite priznanice, ki ste jih prejeli pri kolkovanju! Čisto gotovo je, da se bodo svoječasno vpoštevale kot gotovij denar pri izmenjavij v državne dinarje.

Krone se vzamejo iz prometa najbrže že prihodnij mesec, ako se bo po kolekovanju dognalo, da ne krožij dostij večja množina kron, kakor se je pričakovalo. Do konca t. m. pride iz Pariza najmanj za dve milijardi novih naših bankovcev.

* Dopis je sicer zastarel, toda še vedno aktualen.

Za ravnatelja ljubljanske tobačne tovarne je imenovan g. Josip Mandelj v činu višjega inšpektorja.

Ljubljanski vojni milijonar pod ključem. Ljubljanska policija je aretirala in zaprla vojnega milijonarja Karla Pollaka ml., ker je verjel z usnjem ter naznansko oškodoval zlasti kmečko prebivalstvo. Pollak je izročil pristojni oblasti, da izreče nad njim razsodbo.

Revne in manj premožne sloje bo podpirala vlada za časa splošne draginje na ta način, da bodo dobivali belo moko po 3 K 50 v kilogram. V Sloveniji bo deležno te vladne pomoči okrog 300.000 oseb, med temi samo v Ljubljani kakih 50.000. Primanjkljaj bo znašal samo za Slovenijo prabližno 7 milijonov kron na mesec, ki ga pokrije država.

Omejen promet na progah južne železnice bo trajal najbrž do božičnih praznikov zaradi pomanjkanja premoga. Kmečko prebivalstvo najbolj pogreša nedeljskih vlakov.

Prošnja dobrim srcem. V Elizabetni otroški bolnici se nahaja 8 otrok, 3 deklice in 5 dečkov v starosti 17 mesecev do 3 let, ki so deloma popolne sirote, deloma otroci, za katere matere ne morejo ali nočejo skrbeti. Otroci so ozdraveli in morajo čim prej iz otroške bolnice, da bo prostor za bolne otroke, ki jih je še brez števila. Ker se je na prvi poziv poverjeništvu oglasilo toliko usmiljenih ljudi, ki so prevzeli zapuščene otroke v last, se obrača poverjeništvu znova z zaupanjem do javnosti in pozivlja vse one, ki žive v dobrih razmerah, da se usmilijo teh otrok. Stranke, ki so pripravljene sprejeti kakega otroka v popolno last ali v brezplačno oskrbo, naj vpošljejo svoj naslov podpisaneemu poverjeništvu. — Poverjeništvu za socialno skrb, oddelku za zaščito dece in mladine.

Oddelek za zaščito dece in mladine poverjeništvu za socialno skrb naznanja tem potom, da naj za nekaj časa nihče več ne vlaga prošnji za brezplačno podelitev obleke in obutve, ker oddelek nima v ta namen nobenega kredita več. Kakor hitro pa dobi oddelek nakazani kredit v to svrhu, bo o tem obvestil prebivalstvo Slovenije potom časopisja.

Protestni shod invalidov v Ljubljani. V Ljubljani se je vršil protestni shod invalidov, ki ga je sklicala »Organizacija invalidov za Slovenijo«. Shod je protestiral z vso odločnostjo, da se ni pritegnilo k razpravi, ki se je vršila v Beogradu o zakonskem načrtu za invalide, ter sklenil resolucije, v katerih so izražene želje in zahteve vojnih invalidov. Po shodu se je podala deputacija invalidov z večjim spremstvom na deželno vlado v Ljubljani, kjer je bila srejeta od deželnega predsednika dr. Gregorja Zerjave. Deželni predsednik je invalidom obljubil, da bo nujnim potem sporočil resolucije njihovega shoda v Beograd ter se zavzel za njihove upravičene zahteve.

Delegat italijanske vlade v Ljubljani je diplomatski ataše Summonte, ki vdira potne listine za potovanje iz Jugoslavije v zasedeno ozemlje in v Italijo. Pisarno ima na Dunajski cesti 31.

Svarilo! Vedno pogosteje se dogaja, da se obračajo razna večja podjetja iz ozemlja izven Slovenije na podpisani urad za posredovanje večjega števila delavcev, zlasti rudarjev, gozdnih delavcev itd. Podpisani urad princijselno ne prevzame nobenega takega posredovanja, ne da bi sklenil preje s podjetjem jasno in točno pogodbo, ki bi garantirala delavstvu primerne plače in druge delavne pogoje ter uredila tudi njegove prehranjevalne in stanovanjske razmere. Mnoge firme (zlasti židovske po Hrvatskem in Bosni) pa posredovanja pod takimi pogoji odklonijo ter nabirajo potem potom vabljivih oglasov in spretnih agentov po Sloveniji delavce, katere nato seveda po svoji volji izrabljajo, saj je povratek iz tako oddaljenih krajev pogosto nemogoč. Podpisani urad zato nujno in resno svarj vse slovensko delavstvo, naj pod nobenim pogojem ne sprejme nobenega dela izven Slovenije preko in brez posredovanja podpisane urada, še manj pa naj hodi sa-

mo iskat dela v ostale pokrajine naše države. V vsakem slučaju naj se obrne vsak po podatke in navodila le na eno izmed podružnic podpisane urada, ki se nahajajo doslej že v Ljubljani, Mariboru, Ptuju in Celju: **Državna posredovalnica za delo.**

Papirnice v Vevčah, Garičanah in Medvodah je kupila slovenska delniška družba, ki ji stoji na čelu Ljubljanska kreditna banka.

Za rešitev avstrijskega vojnega posojila se je ustanovil v Ljubljani akcijski odbor, kateremu stopita na čelo ljubljanski župan dr. Tavčar in knezoškof Jeglič. Istotako bo zastopana v odboru deželna vlada. Splošno se ceni, da je v Sloveniji podpisane vojnega posojila za 400 milijonov kron.

Susteršičevi »logri«. V Kropi na Gorenjskem so zaprli celo komisijo, ki je kolkovala denar. Med aretiranimi so župnik Oblak, nadučitelj Plenjar in župan Lazar, samj Susteršičevi privrženci. Vtihatapili so velike množine nežigosanih bankovcev iz Avstrije ter jih kolkovali.

Naš poslanik na Dunaju Josip Pogačnik je odvezan od službe.

Bivši tržaški škof dr. Karlin pride za rektorja škofijskih zavodov v Št. Vidu nad Ljubljano.

Shod obrtnikov v Celju. V celjski nemški hiši se je vršil zelo dobro obiskan shod obrtnikov, katerega so se udeležili v zelo lepem številu tudi zastopniki hrvatskega in srbskega obrtništva. Na shodu je bilo podanih cela vrsta naravnost krasnih poročil, ki bodo z resolucijami vred izšla pozneje v posebni brošuri. Najvažnejši zaključek shoda je ta, da se osnuje v Beogradu Glavna zveza vseh jugoslovanskih obrtnih organizacij. V ta namen se je izbral poseben pripravljalni odbor. Na shod so došli tudi povabljeni poslanci dr. Kukovec, dr. Pestotnik in Adolf Ribnikar. Dr. Kukovec je pozdravil shod kot načelnik Jugoslovanske demokratske stranke, poslanec Ribnikar pa je podal izjavo kot predsednik Demokratske zajednice. Oba govornika sta zagotavljala, da se bodo politični faktorji, ki jih zastopata, zavzeli za strokovne interese jugoslovanskih obrtnikov.

Rudarske stavke v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju so provzročili tuji, komunistični agitatorji, a so se poleg mirno. Graški časopisi pa so lagali o pravcatih bitkah in 600 mrtvih.

Število orožnikov se zviša. Da se preprečijo tatvine po železnicah, je ministrski svet sklenil, da se poviša število orožnikov zopet za 2000 oseb. Obenem pa se je tudi sklenilo, da se vsi krivci železniških tatvin in vsi železniški uslužbenci, ki zlorabijo službo, izroče prejemu sodu ter se obsodijo na smrt.

»Deutsches Haus« v Brežicah je kupila vlada za sodnijo.

Meščanska šola v Ljutomeru, ki se je nedavno nanovo otvorila, že šteje nad 70 učencev in učenk.

Ženska zdravnik, V Mariboru se je naselila kot zdravnik za ženske in otroške bolezni dr. Klara Kukovčeva.

Nova odvetnika. V Ptuju sta otvorila odvetniško pisarno dr. Al. Visenjak in dr. Fr. Salamun.

Tihatapstvo z nežigosanimi bankovci. Naše obmejne oblasti v Špilju neprestano zaplenjajo velike množine nežigosanih avstrijskih bankovcev, ki jih razni tihatapci spravljajo preko meje, da jih pri nas žigosajo s ponarejenimi žigi. Nedavno so finančni organi pri dveh damah zaplenili 3 milijone takih bankovcev. Drugi dan so dobili pri nekem trgovcu iz Zagreba za 4 milijone nežigosanih bankovcev.

Slovensko čebelarstvo društvo na Koroškem se je razpustilo, zato pa sta se ustanovili dve Zvezi čebelarskih podružnic, in sicer za Spodnjo Koroško v Pliberku, za Rož pa v Borovljah.

V Grebinju so priredili dne 26. novembra obletnico avstrijskega poloma s sodelovanjem primorskega pevskega društva »Nanos«.

Prerojeni Korotan kliče! Dolgo vrsto let je ječal Korotan pod kremplji nemških mo-

gotcev. Prišel pa je čas osvobojenja in prostosti. Da pa svojo prostost pokaže tudi na zunaj, so si navdušeni mladeniči in mladenke občine Hodiš ob Vrbskem jezeru postavili nalogo, da hočejo poznejšim rodovom zapustiti zgodovinski spomenik osvobojenja Koroške s tem, da si postavijo v občini lastni društveni dom, kjer se bo vzgajal duh in telo. Spomenik pa mora biti vreden osvobojenja. Delno osvobojenje Koroške nas spominja na trpeče Primorce, ki zdihujejo pod krutimi Italijani. Zato prispevajte vsi Jugoslovani brez razlike! Tudi najmanjši dar bo dobrodošel kamen novi zgradbi. Naj vidi obudena Koroška, da je Jugoslavija velika. Društva! Vaša dolžnost je, da zbirate pri društvu prostovoljne darove in jih pošljete na »Izobraževalno društvo Zvezda«, Hodiše pri Vrbskem jezeru. Imena darovalcev se bodo priobčila po časopisih. — Odbor.

Nove poštne zveze na Koroškem. Med Žitaro vasjo - Galicijo in Borovljami je redna poštna vožnja. V kratkem začne voziti tudi pošta med Grabštanom in Zrelcem.

V Labodu se je ustanovila dne 12. t. m. povodom ljudskega tabora narodna Čitalnica.

Ljubljanska kreditna banka na Koroškem. V Borovljah in v Velikovcu se ustanovi filijalka Ljubljanske kreditne banke.

Nov list goriških Slovencev. V Gorici je začela izhajati »Goriška Straža«, ki neustrašeno zastopa narodne težnje pod izredno težavnimi okolnostmi.

Primorski begunci se nameravajo naseljevati v Prekmurju, posebno na obširnih posestvih grofa Esterhazyja pri Dol. Lendavi.

Slovensko gimnazijo in meščansko šolo za Prekmurje so otvorili v Murski Soboti. Za ravnatelja gimnazije je imenovan profesor Bračko.

Vikarijat za slovensko Prekmurje je ustanovila sombotelska škofija, toda za vikarja je imenovala dva huda madžarona: dekana v Dol. Lendavi Fl. Straussa in dekana v Murski Soboti Ivana Slepca.

Naše okupacije. Naše čete so zasedle Strumico in Caribrod ter sploh vse kraje, ki nam jih je prisodila mirovna konferenca pri mirovni pogodbi z Bolgarijo. Prebivalci sprejemajo naše vojake prav priljazno.

Bivši minister zaprt. V Beogradu so aretirali zaradi veleizdaje bivšega ministra Vukašina Petrovića. Zaprt je v Kragujevcu.

Nova mesta v Hrvatskem Primorju. Z regentovim ukazom sta postali mesti Sušak in Vukovar.

Reka in Jadransko vprašanje. Kakor znano, je Tittoni stavil zveznemu svetu predlog, naj bi se z Reko vred ustanovila posebna vmesna država med Jugoslavijo in Italijo. Ta država naj bi obsegala tudi Postojno in Idrijo, bila bi pod zaščito Zveze narodov, toda odločevala bi v njej Italija. Predsednik Wilson je predlog kratkomalo odklonil, dočim bi Anglija rada posredovala v prid obeh prizadetih. Lloyd George je namreč izjavil: »Upam, da se bo kljub vsem težkočam našla razrešitev, ki bo ustrezala interesom našega italijanskega zaveznika. Vendar zastopam mnenje, da se morajo upoštevati tudi pravice malih narodov, ki so otrsli raz sebe avstrijski jarem ter se postavili na stran zaeznikov.«

Naši interesi na Jadrani niso v nevarnosti! (Službeno.) Pressbureau ministrstva zunanjih del objavlja: Naši narodni interesi na Jadrani in na zapadni meji so bili v zadnjih dneh predmet posebne skrbi in varnostnih odredb, ki jih je vlada zaukazala povodom novih agitacij D' Annunzija in njegovih pristašev. Vlada pa je danes dobila resna zagotovila, da ni nobenega razloga za kakšno vznemirjenje. Sporočilo se ji je, da niso naši interesi v nevarnosti, nasprotno, da bo mirovna konferenca v najkrajšem času rešila vsa vprašanja, ki se tičejo Jadrana, in sicer tako, kakor se zatrjuje, da bodo izpolnjene vse naše zakonite zahteve. Vlada pa bo seveda vztrajala pri vseh odredbah, ki jih je zaukazala in ki so baš radi tega resne, ker nimajo značaja kakršnegakoli izzivanja.

Visoka starost. V Zagrebu je umrla koncem preteklega meseca Ljubljanka Terezija Škrjanc, stara 103 leta.

Italijani zopet divjajo na Reki. Pretečno soboto so D' Annunzijevo vojakli napadli francosko skladišče ter ga izropali. Pri tem

so ubili več francoskih vojakov. To bo izbilo francoski potprežljivosti dno.

Nova darila ameriških Slovencev. Te dni je odplul iz New Yorka parnik, ki ga je dala ameriška vlada brezplačno na razpolago, da pripelje v Trst nova darila ameriških Slovencev. Darila dobe sorodniki za Božič.

Zoper tajne hujskače je priobčil predsedni knaše deželne vlade gosp. dr. Gregor Zerjav jako umesten članek v št. 160. »Uradnega lista«, ki se zaključuje: »Občinstvo prosim, naj se ne da zavajati po praznih govoricah. So ljudje med nami, ki sikajo strup na državo, pa naj se ukrene tako ali drugače. So tudi taki, ki zabavljajo na brate Srbe, češ, da pridržijo 20 odstotkov proti priznanci (pri kolkovanju bankovcev!) Ti nehvaležni pač nič ne mislijo. Pozablajo, da je ves papirnati kronski denar, ki ga imamo, pravzaprav le vojno posojilo Avstrije in Ogrske, s katerim se je vlivalo in kovalo orožje zoper Srbijo. Pozablajo, da za to krono ne stoji noben dolжник in plačnik, če se je ne usmilila naša država, ki s tem novoosvojenim krajem dá sedem do osem milijard. In to plačilno obvezo kot dar novoosvojenim delom kraljevine se pripravlja prevzeti vsa država in ž njo tudi njen del Srbija, ki so ji s tem denarjem morili sinove! Kratkovidna nestrpnost naših ljudi je nerazumljiva in je že prava bolezen, ki se je razpasla!«

Izhaja vsak petek.

Naročnina za tekoče leto 12 K, za pol leta 6 K.

Posamezna številka 80 vinarjev.

Inserati po dogovoru.

Uredništvo in upravljanje:

Sodna ulica št. 6, prtiličje desno.

Odgovorni urednik: Emil Vodeb.

Tisk »Narodne Tiskarne« v Ljubljani.

Izdaja: Konsorcij »Domovine«.

Lepa bogata zaloga posebno krasnih briljantov po primernih cenah za vsako darilo, kakor za **birmance, neveste, krste, godove itd. velika izbira.**

Naznanja slav. občinstvu, da se ceniki letos ne razpošiljajo, ker ni blaga po vzorcih.

Vljudno vabi in se priporoča

Tvrđka F. Čuden

Prešernova ulica 1 v Ljubljani.

Priporočamo edino tovarniško zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt

ter njih posameznih delov.

Istotam se dobe potrebščine za šivilje, krojače in čevljarje ter galanterijsko in manufakturno blago (blago za obleke).

Josip Petelinc

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7

za vodo, desno.

J. C. Kotar
Ljubljana
Wolfova ulica 3.

Drogerija!

Fotomanufaktura!

Izvrstne
poljedelske stroje

in

vsakovrstno železnino

priporoča tvrdka

Franc Stupica
Ljubljana

Marije Terezije cesta št. 1.

Primešaj „Mastin“ krmi.

Če živina krmo lažje in do zadnjega prebavi in popolnoma izkoristi, da se na koncu nič ne izgubi, če se dvigne slast do žretja, potem se pospešuje redlnost, vsled tega težka živina, mast, meso, jajca, mleko. To se doseže, ako primešamo krmi enkrat na teden pest praška **Mastin**. Ob pomanjkanju krme, ko se uporabljajo nadomestna sredstva za krmila, pa se primeša dvakrat na teden. Prašek **Mastin** je dobil najviše kolajne na razstavah v Londonu, v Parizu, v Rimu in na Dunaju. Tisoči gospodarjev hvalijo **Mastin**, ko ga enkrat polzkusijo, ga ponovno rabijo. 5 zavojev praška **Mastin** zadostuje za 6 mesecev za enega prašiča ali vola. Glasom oblastvenega dovoljenja sme **Mastin** prodajati vsak trgovec in konzumna društva. Ako se pri vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem naj se naroči po poštni dopisnici v izdelovalnici **Mastin**, to je

lekarnar Trnkoczy v Ljubljani

5 zavojev (paketov) **Mastin** za 20.50 K poštne prosto na dom. Od tam se pošlje **Mastin** s prvo pošto na vse kraje sveta.

A. Drufovka
manufaktura
na debelo.
: Ljubljana :
pri Balkanu.

Ing. dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavbni inženir.

Špecialno stavbeno podjetje za betonske, železobetonske
in vodne zgradbe

v Ljubljani, Hilšerjeva ulica 7

izvršuje strokovno:

naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne, betonske in železobetonske jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske rezervarje, železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije.

Prevzema v strokovno izvršitev vse načrte stavbeno-inženirske stroke. — Tehnična mnenje. — Zastopstvo strank v te nižjih zadevah.

Jugoslovanski kreditni zavod r. z. z o. z.

v Ljubljani, Marijin trg 8, Wolfova ulica 1

sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje po

4%

čistih brez odbitka.

Inkaso faktur in trgovske informacije.

Izdaja čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta. —

Daje posojila na vknjižbo, poroštvo, vrednostne papirje, in na blago ležeče
v javnih skladiščih.

Trgovski krediti pod najugodnejšimi pogoji.

Neposredno pod državnim nadzorstvom.

Ljubljanska kreditna banka
v Ljubljani.

Delniška glavica . K 20,000.000.—

Rezervni fondi . . . K 8,000.000.—

Podružnice:

v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu,
Gorici, Celju in Mariboru.

Sprejema

vloge na knjižice in na
tekoči račun.

Nakup in prodaja vseh vrst vrednost-
nih papirjev, deviz in valut. Vnov-
čevanje kuponov, izžrebanih zastavnih
pisem in obligacij.

Nakazila in kreditna pisma.

Borzna naročila.

Promese
k vsakemu žrebanju.

Posojila
na vrednostne papirje.

Eskontovanje menic.

Sprejemanje
vrednostnih papirjev v
hrambo in oskrbovanje.

Stavbeni krediti.

Aprovizacijski krediti.

Poslovnica
avstrijske državne
loterije.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje
posojilnica sama za svoje vložnike.

Rezervni zaklad K 1,100.000.

Hranilne vloge K 42,000.000.

Ustanovljena leta 1881.

Največja slovenska hranilnica!
Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica šte. 3,

je imela koncem leta 1918 vlog K 80,000.000
in rezervnega zaklada „ 2,500.000

Sprejema vloge vsak delavnik.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in
obligatornemu odplačevanju dolga.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno
Kreditno društvo.

Delniška glavica: K 30,000.000. **Jadranska banka Podružnica Ljubljana.** Rezerve: okrog . K 10,000.000.

Centrala: TRST. — Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Metkovič, Opatija, Split, Šibenik, Zadar, Ekspozitura Kranj.

Sprejema:

Vloge na knjižice.

Vloge na tekoči in tiro račun
proti najugodnejšemu obrestovanju. —
Rentni davek plača banka iz svojega.

Kupuje in prodaja:

Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontra:

Menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja:

Ceke, nakaznice in akreditive na vsa
tu- in inozemska mesta.

Daje predujme:

na vrednostne papirje in na blago, le-
žeče v javnih skladiščih. Daje trgov-
ske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema:

Borzna naročila in jih izvršuje najku-
lantneje.

Brzjavni naslov:

JADRANSKA.

Telefon št. 257.